

آینه‌های روبه‌رو

نامه اعتراض‌آمیز پسر شهید تندگویان به ضرب‌غامی
زندگی این شهید غریب تعریف شد
 ■ در پی تولید و پخش سریال «جاودانگی» از تلویزیون که به زندگی شهید تندگویان اختصاص داشت، محمدمهدی تندگویان (پسر آن شهید) در نامه‌ای خطاب به رئیس سازمان صداوسیما به انتقاد از این سریال پرداخته است. در متن این نامه که نسنخ‌های از آن با امضای پسر شهید تندگویان به ایسان ارسال شده، آمده است: «یاست محترم سازمان صدواسیماي جمهوری اسلامی ایران سلام علیکم احراماً ملاحظو که مستحضریډ، سریال جاودانگی مربوط به زندگینامه آزاده شهید تندگویان از ابتدای محرم امسال در شبکه سوم سیما پخش می‌شد و طبق توافق به عمل آمده قرار بود که در ۲۰ قسمت پخش شود که متأسفانه به دلایلی که هنوز برای بنده نامعلوم است به تعداد ۱۶ قسمت، تبدیل شد. با توجه به اعتراض بنده در جلسه حضوری مورخ - ۲۰ آذر ماه ۹۰- در گروه فیلم و سریال شبکه سه و همچنین با حضور قائم‌مقام شبکه جناب آقای مقبسه برگزار شد، قرار شده با نظارت مستقیم خانواده این سریال تا حداقل چهار قسمت دیگر ادامه یابد ولی امشب بدون هیچ علتی شبکه علیرغم میل خانواده و بدون اطلاع قبلی مبادرت به پخش آخرین قسمت کرد که باعث تحریف فراوان در سریال زندگینامه این شهید غریب شد. از جنابعالی تقاضا دارم ضمن دستور رسیدگی موضوع، جلوانی توهین‌ها و هتک حرمت از شهدا گرفته شود و همچنین دستور پخش باقیمانده سریال را تا انتهای کار بفرمایید»

حاشیه

حذف آثار کیفی از جشنواره فیلم

■ دو انجمن صنفی مستند سینمای ایران، (انجمن مستندسازان و انجمن تهیه‌کنندگان سینمای ایران) موضع‌شان را نسبت به پخش مستند، جشنواره فیلم فجر سال‌جاری، مطرح کردند. در این بیانیه مشترک آمده است: «دبیر جشنواره فیلم فجر در مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد، «مسال جشنواره فیلم فجر با نمایش فیلم‌های بالای ۷۰ دقیقه دارای بخش مستند خواهد‌شد.»پوستن بخش سینمای مستندبه جشنواره فیلم فجر را در جهت رونق سینمای مستند ایران، مثبت ارزیابی می‌کنیم اما اختصاص این بخش را تنها به فیلم‌های بالای ۷۰ دقیقه، تصمیم نادرستی می‌دانیم، چرا که تعداد فیلم‌های بالای ۷۰ دقیقه بسیار کم است. معمولاً فیلم‌های بالای ۷۰ دقیقه را مراکز دولتی به ویژه مرکز گسترش سینمای مستند سرمایه‌گذاری کرده است که از بودجه دولت بهره می‌برد و نیاز به حمایت ندارد. جشنواره فیلم فجر با اختصاص بخش سینمای مستند به آثار بالای ۷۰ دقیقه در واقع بخش اعظم آثار کیفی سینمای مستند ایران را از عرصه رقابت و رونق محروم می‌کند و به بخش خصوصی در این شاخه سینمایی آسیب می‌زند.

ادامه از صفحه ۱۲

رازهای سرزمین من

■ **در مورد انتخاب عکس‌ها بیشتر به دنبال مستندنگاری بودی یا به‌وجودیابی‌شناسی آثار توحه می‌کردی؟**

تناقضی بین این‌ دو نیست، اما کار ما نوعی از فوتوژورنالیسم است. روشن‌تر بگویم مثل فرق تفاوت شعر و قصه با متن ژورنالیستی است. در متن ژورنالیستی شما از عناصر روایی و قابلیت‌های شاعرانه استفاده می‌کنید اما این استفاده معطوف به یک هدف است، اینجا هم کم و بیش ماجرا همین است. یعنی بسته متنی- بصری ما معطوف به روایت یک موضوع می‌شود.اما از طرفی تا کاری مختصات زیباشناسی نداشته باشد مجوز ورود پیدا نمی‌کند. مثلاً در پرونده تمساح ایرانی، عکس‌هایی منتشر شد که توسط پژوهشگران و طی سال‌ها گرفته شده بودند. تکرار کار عکاسی بسیاری از این عکس‌ها غیرممکن بود. از طرفی شما با عکس‌هایی مواجه می‌شوید که به سفارش مجله گرفته شده و چند تا از بهترین پرتره‌های چاپ‌شده از این جاویر هستند. پس اصل بر جذابیت بصری است. طبق همان دستور زبان، اما بعضی عکس‌ها تکرارناشدنی هستند و وجه استنادی عکس می‌چرید.

■ **اما بارنده‌نمایشگاهی که برگزار کردید،این به معنای پایان یک پروژه برای این نشر به بود، یا تنها معرفی بخشی از دستاوردهای تا به امروز آن؟**

نه، نمایشگاه به مناسبت سومین سالگرد مجله بود. این بخشی از عکس‌های منتشرشده بود و البته با رویکردهای موضوعی نیز نمایشگاه‌هایی در آینده خواهیم داشت. این نمایشگاه بخشی از زحمت شبانه‌روزی و دستاوردهای یک تیم بزرگ بود که بخشی از آن در مجله منعقد بوده‌اند و بخشی دیگر در جای‌جای ایران پراکنده‌اند. سرزمین من حلقه تازه‌ای درست کرد. مهم آن منطاطیس است که یک منطاطیس تازه بود. بود برای آنکه اجرای تازه‌ای را آرایش تازه‌ای بدهد. باز هم می‌گویم نشنال‌جئوگرافیک نمونه‌ای موفق از یک کار در حوزه انتقال اطلاعات عمومی بود که منطاطیس تازه خود را برای ایجاد آرایشی نو خالقه به کار گرفت.

■ **آیا از نهادهای دیگری که به‌نوعی با موضوع ایران‌شناسی در ارتباط بودند، برای برپایی نمایشگاه همکاری و حمایتی دریافت کردی؟**

ولی نه، مشتاقانه پذیرایم.

گروه ادبیات: «و نمی‌داند چه‌کارش خواهند کرد. آنها که در کیسه‌هایش انداخته‌اند و در تاریکی می‌برندش ساکت‌اند… در پس این تاریکی فقط مرگ است. از ترس همین مرگ به ذلت سکوت تن داده بود و همه چیز را باخته بود… اگر او می‌توانست به زندگی بازگردد، حتماً فریاد می‌زد: آهای (بچه‌های محله ما)، چرا می‌ترسید؟ ترس که مانع مرگ نمی‌شود، فقط جلو زندگی را می‌گیرد…»

اینها جملات پایانی یکی از معروف‌ترین و جنجال‌آفرین‌ترین کتاب‌های نجیب محفوظ، نویسنده بزرگ مصری و برنده نوبل ادبیات است؛ کتابی که بهانه‌ای برای حمله به نجیب محفوظ شد و در واکنش به همین کتاب بود که جوانی به نجیب محفوظ حمله کرد و او را تا آستانه مرگ برد. نجیب محفوظ آنقدر نماند که سقوط دیکتاتوری در مصر را ببیند.

فیلم «زادگان» به کارگردانی اَلکساندر پاین از سوی منتقدان لس‌آنجلس به عنوان بهترین فیلم سال برگزیده شد.جایزه منتقدان لس‌آنجلس یکی از شاخص‌های مهمی است که حال و هوای مراسم اسکار هر سال را می‌توان از آن دریافت.در فیلم «زادگان»، جورج کلونی نقش یک وکیل املاک و مستغلات را دارد که بعد از به اغما رفتن همسرش در سانحه‌ای در هوایی باید از دو دختر خود مراقبت کند. همچنین فیلم «درخت زندگی» ترنس مالیک جایزه بهترین کارگردانی را به انتخاب منتقدان لس‌آنجلس دریافت کرد. مایکل فاسبندر، بازیگر آلمانی برای ایفای نقش در مجموعه‌ای از آثار برجسته سال ۲۰۱۱ از جمله «شرم»، «روش خطرناک» و «چین ایر» عنوان بهترین بازیگر مرد نقش اول را گرفت و یون جونگ هی، بازیگر فیلم «شعر» به کارگردانی چانگ دونگ لی محصول کره‌جنوبی بهترین بازیگر زن نقش اول شناخته شد. کریستوفر پلامر، بازیگر کانادایی کهنه‌کار برای ایفای نقش در فیلم «تازه‌کارها» جایزه بهترین بازیگر مرد نقش مکمل را دریافت کرد و جایزه بهترین بازیگر زن نقش مکمل به جسیکا چاستین بازیگر «درخت زندگی» رسید که سال پیش کلاسا ناشناخته بود و امسال با ایفای نقش در چند فیلم از جمله «خدمتکار»، «پناه بگیر»، «بدمی» و «کوریولانوس» منتقدان را شگفت‌زده کرد. اماوتیل

فرخ‌زاد: آبادان را به قبل از جنگ برگردانید

حمید فرخ‌زاد،بازیگر جنوبی بااشاره به وضعیت بد شهر آبادان گفت: «این شهر به لحاظ فرهنگی بسیار بالا بوده و خواهش می‌کنم به احترام خون دریاقلی و سایر شهدا حداقل شهر را یک روز قبل از آغاز جنگ برگردانند.» حمید فرخ‌زاد در حاشیه افتتاح پروژه دریاقلی شرکت کرده بود.

اعتراض یامشغله

استعفا‌های سریالی مدیران تئاتری ادامه دارد

شرق: ظاهراً این روزها استعفا‌ی دسته‌جمعی یا فردی مسوولان تئاتری مد شده است و تقریباً بیشتر مدیران دولتی بخش تئاتر با حاشیه و بی‌حاشیه استعفا‌های خود را به دفتر معاونت هنری یا مدیرکل مرکز هنرهای نمایشی ارسال می‌کنند.البته این جریان تنها شامل مدیران دولتی نیست.علی‌رضا نادری نمایش‌منویس و عضو شورای نمایشخانه ایرانی‌شهر اعلام کرده که از این شورا استعفا داده است. نادری در گفت‌وگو با ایسنا با تأیید استعفا‌ی خود گفته است: «این استعفا مربوط به «حدود اختیارات ما نسبت با ممیزی و نظارت» و «شیوه جاری انتخاب آثار در تئاتر ماست» که متأسفانه تماشاخانه ایرانی‌شهر نیز از این روش غیرعلمی تبعیت می‌کند و در صورت نیاز بعداً آن را به صورت مبسوط توضیح خواهم داد. اما استعفا‌ی نادری در میان استعفا‌های این روزهای تئاتری‌ها غیردولتی‌ترین استعفا به شمار می‌آید. استعفا‌هایی که بهانه مشغله کاری است اما درنهایت نشان از اختلاف‌های این مدیران که بیشترشان از دوره معاونت قبلی هنری باقی مانده‌اند دارد. پس از آنکه حمید شهاب‌آبادی سخنان معاونت هنری وزارت ارشاد را برعهده گرفت، نحوه مدیریتی و اعمال نظر او در محدوده مدیریتی زیرمجموعه‌های خود تا جایی پیشرفت که شمار استعفا‌ها روز به روز افزایش پیدا کرد و این گونه فعالیت‌های شهاب‌آبادی شرایط

گزارش تصویری	ژانگ بییو، کارگردان صاحب‌نام چینی در کنفرانس مطبوعاتی که پس از اولین اکران فیلم جدیدش در یکن برگزار شد، دلیل حضور کریستین بل در نقش اصلی فیلم «گل‌های جنگ»، خود را پیشنهاد استیون اسپیلبرگ عنوان کرد و گفت: «بل در کودکی نقشی را در فیلم «امپراتور خورشید» (۱۹۸۷) اسپیلبرگ ایفا کرده بود.»
---------------------	--

ادب‌و‌هنر

کشف دوباره نجیب محفوظ

اگر اکنون زنده بود، تاثیر گفته‌ها و نوشته‌های خود و دیگر نویسندگان و متفکران هم‌نسلس‌ش را در جوانان امروزی مصر می‌دید و برق امید دیگری در چشمانش می‌درخشید.

این روزها در مصر کتابخانه عظیم اسکندریه که خود با هدف احیای یاد کتابخانه بزرگ مصریان باستان تأسیس شده است، روزهای دهم تا سی و یکم دسامبر را «روزهای کشف مجدد نجیب محفوظ» خوانده و مراسم و همایش‌های متنوعی را به همین منظور برگزار می‌کند. رمان‌های نجیب محفوظ تصویری زنده و واقع‌گرایانه

از مردم عادی مصر است؛ تصویری که طبعاً در روایت‌های رسمی از تاریخ و مردم، همواره نادیده انگاشته می‌شود و جایش را تصاویری ساختگی می‌گیرد. نجیب محفوظ اما روایتگر حقیقی تاریخ سرزمینش بود.

پاتوق نجیب محفوظ کافه‌ها و مکان‌هایی بود که زندگی غیررسمی در آنها جریان داشت. جمال‌الغیطانی یکی از شاگردان نجیب محفوظ در دسامبر ۱۹۹۱ (یکصد سال پیش) در محله الحسین قاهره به دنیا آمد و در ۳۰ اگوست ۲۰۰۶ چشم‌ا

منظور بزرگداشت استادش در دانشگاه آمریکایی قاهره برگزار شده بود، درباره او گفت: جهان ۳۰سال در

آثار برگزیده منتقدان لس‌آنجلس، بوستن، نیویورک و انجمن فیلم آمریکا معرفی شدند

تداوم درخشش «جدایی نادر از سیمین»

سازان گلرف

به عنوان دریافت‌کننده جایزه بهترین فیلم‌نامه اعلام شد. از سوی دیگر، منتقدان بوستن فیلم «هنرپیشه» مشیل هازنویوس فرانسوی را به عنوان بهترین فیلم و مارتین

اسکورسبزی کارگردان «هوگو» را به عنوان بهترین کارگردان انتخاب کردند و جایزه بهترین بازیگر مرد نقش اصلی را به برد پیت بازیگر «مانی بال» و بهترین بازیگر زن نقش اصلی را به میشل ویلیامز بازیگر «هفته من با مریلین» تقدیم کردند. آلبرت بروکز برای بازی در «راندگی» و ملیسا مک کارتی برای «خدمتکار»، «هوگو»، «جی، ادگار»، «نیمه‌شب در پاریس»، «مانی بال»، «درخت زندگی» و «اسب جنگی» را به عنوان آثار برتر سینمایی سال ۲۰۱۱ اعلام کرد و جایز ویژه‌ای را نیز به «هنرپیشه» و مجموعه فیلم‌های «هری پاتر» اختصاص داد.

در چند هفته اخیر فیلم ایرانی جدایی نادر از سیمین که نماینده امسال سینمای ایران در مراسم اسکار است از جشنواره‌های متعددی توانسته است جایزه‌های اصلی را به دست بیاورد. به نظر می‌رسد امسال سال جدایی نادر از سیمین باشد.

شناخت نجیب محفوظ تأخیر داشته است؛ این تأخیر را پیچیدگی روابط جهان عرب با دنیای غرب موجب شده است. وقتی به کمک همین دانشگاه و نهادهای فرهنگی دیگر آثار نجیب به ۴۰ زبان زنده دنیا ترجمه شد، آنگاه جهانیان نویسنده ما را شناختند. نجیب محفوظ در دوران حیات خود حدود ۵۵ کتاب نوشت که غالباً رمان یا مجموعه داستان بودند؛ همچنین فیلم‌های زیادی بر اساس نوشته‌های او ساخته شده است. به گفته رجا النقاش از دوستان نویسنده نجیب محفوظ، او بر خلاف ظاهرش به شدت به دو چیز علاقه داشت: آواز و فوتبال. این نویسنده نامدار که به حق باید «پدر داستان مدرن مصر» خوانده شود، در ۱۱ دسامبر ۱۹۹۱ (یکصد سال پیش) در محله الحسین قاهره به دنیا آمد و در ۳۰ اگوست ۲۰۰۶ چشم‌ا

جهان فروست.

منتقدان آنلاین نیویورک نیز جایزه‌بهترین فیلم،بهترین کارگردانی و بهترین موسیقی متن را به «هنرپیشه» دادند، مایکل شانون بازیگر «پناه بگیر» و مریل استریپ بازیگر «بانوی آهنین» را به عنوان بهترین بازیگران مرد و زن نقش اصلی و آلبرت بروکز و ملیسا مک کارتی را برای نقش‌های مکمل انتخاب کردند و البته نام خانم جسیکا چاستین را هم برای مجموعه آثار امسال او به عنوان بازیگر موفق و غیرمنتظره اعلام کردند. منتقدان نیویورک فیلم «جدایی نادر از سیمین» را بهترین فیلم غیرانگلیسی‌زبان امسال دانستند.

روز یکشنبه انجمن فیلم آمریکا نیز نام ۱۰ فیلم «سافدوش‌های عروس»، «زادگان»، «درختی با خالکوبی اژدها»، «خدمتکار»، «هوگو»، «جی، ادگار»، «نیمه‌شب در پاریس»، «مانی بال»، «درخت زندگی» و «اسب جنگی» را به عنوان آثار برتر سینمایی سال ۲۰۱۱ اعلام کرد و جایز ویژه‌ای را نیز به «هنرپیشه» و مجموعه فیلم‌های «هری پاتر» اختصاص داد.

در چند هفته اخیر فیلم ایرانی جدایی نادر از سیمین که نماینده امسال سینمای ایران در مراسم اسکار است از جشنواره‌های متعددی توانسته است جایزه‌های اصلی را به دست بیاورد. به نظر می‌رسد امسال سال جدایی نادر از سیمین باشد.

کپی برابر اصل، انتخاب منتقدان سانفرانسیسکو

شرق: فیلم «کپی برابر اصل» عباس کیارستمی، جایزه بهترین فیلم خارجی انجمن منتقدان سان‌فرانسیسکو را از آن خود کرد. اسامی برندگان جایز انجمن منتقدان سان‌فرانسیسکو در حالی روز گذشته اعلام شد که فیلم‌های «درخت زندگی»، «کپی برابر اصل»، «هبنزن، خیاط، سرباز و جاسوس» مجز به برگزیدگان این انجمن بودند.

میرن: تعداد کم برندگان زن نوبل شرم‌آور است

«هلن میرن» که مجریگری مراسم اعطای جایزه نوبل صلح امسال را برعهده داشته گفت: از اینکه جایزه نوبل صلح امسال به سه زن مورخ اعطا شد بسیار خوشحالم ولی اینکه از سال ۱۹۰۱ (تاریخ تأسیس جایز نوبل) تاکنون، تنها تعداد بسیار کمی از زنان موفق به دریافت این جایزه شده‌اند، شرم‌آور است.

پیشنهاد مدیرکل تجسمی به هنرمندان:

آثار تان را به جای حراج‌های خارجی در ایران بفروشید

شرق: نشست خبری محمود شالویی مدیرکل دفتر هنرهای تجسمی فجر که برای اطلاع‌رسانی از اکسپوهای هنری برگزار شده بود، فرصتی شد که انتقادهای متعدد مطرح شده طی این دو سال باز هم مطرح شود. دفتر هنرهای تجسمی وزارت ارشاد که از سال ۱۳۸۷ اکسپوی آثار هنری شامل تمام رشته‌های هنری را برگزار کرده و تنها اکسپوهای رشته‌های خاص هنری را برگزار کرده، قصد دارد از سال آینده دو باره اکسپوی هنری را برگزار کند. او در پاسخ به سوالی درباره اولویت‌های مرکز هنرهای تجسمی برای توجه به این جشنواره در قیاس با دوسالانه‌های هنری و به حاشیه رفتن این رویدادها، گفت: «صلا چنین رویکردی مورد نظر نیست چه‌بسا که امسال شاهد برپایی دوسالانه‌های متعددی بودیم و خود به خود بخشی از آثار هنرمندان در این دوسالانه‌ها رایبه می‌شود. زیرا مرکز هنرهای تجسمی نسبت به برگزاری آنها اهتمام می‌ورزد و هیچ جای نگرانی برای به حاشیه رفتن دوسالانه‌ها وجود ندارد.» شالویی درباره بودجه این دوره از جشنواره تجسمی فجر توضیح داد: «بودجه جشنواره نسبت به دوره‌های گذشته بهتر شده است اما قطعاً تا رسیدن به حد مطلوب فاصله داریم.» مدیرکل دفتر هنرهای تجسمی فجر در پاسخ به پرسشی درباره عدم حضور گالری‌داران و فروش ناموفق اکسپوی گذشته در سال ۸۷ گفت: «ارائه آثار از طریق نگارخانه‌ها صورت می‌گیرد. به همین دلیل، حضور نگارخانه‌ها در این اکسپوها بررنگ خواهد بود. همچنین با وجود بودجه یک دهم درصد از نیم درصدی که مجلس شورای اسلامی تصویب کرده و ارگان‌های دولتی را موظف به خرید آثار هنری کرده،امیدوارم اکسپوهای موفقی را داشته باشیم.»این مدیر دولتی تاریخ‌برگزاری اولین اکسپوی هنری ایران را اردیبهشت‌سال آینده عنوان کرد و حتی پیشنهاد داد: «هنرمندان می‌توانند آثار خود را به‌جای حراج‌های خارجی، در داخل ایران و در اکسپوی دیگر که در نیمه دوم سال آینده برپا خواهد شد به فروش برسانند.»این اظهارات محمود شالویی درحالی است که اکسپویی که در سال ۸۷ برگزار شد، از نظر فروش آثار هنری بسیار ناموفق بود و کمترین توجه از سوی گالری‌داران را داشت. هرچند وی در این نشست اشاره‌ای به برگزاری دوسالانه‌های سفال و سرامیک، مجسمه‌سازی و نگارگری داشت و از برگزاری دوسالانه نقاشی طی هفته آینده، دوسالانه کاریکاتور تا پیش از پایان سال جاری و دوسالانه‌های عکس و خوشنویسی در اردیبهشت سال ۹۱ خبر داد. وی همچنین درباره اهدای ۵۰ که به بهترین آثار بخش ویژه و مد تماسب آن با جایز سایر بخش‌ها گفت: با توجه به اهمیتی که موضوع بیداری اسلامی دارد، هنرمندان کشورمان نیز به‌عنوان قشری حساس و مهم از جامعه بشری واکنش‌های جدی نسبت به این موضوع خواهند داشت و این حوادث را به تصویر می‌کشند.

نمایش «ریچارد سوم» از شب گذشته اجرای خود را در تالار استاد سمندریان تماشاخانه ایرانشهر آغاز کرده و هر شب ساعت ۱۹ و مدت ۷۵ دقیقه به صحنه می‌رود. این نمایش با نگاهی به «ریچارد سوم» یکی از مشهورترین نمایشنامه‌های ویلیام شکسپیر توسط محمد چرم‌شیر نوشته شده است. در این نمایش که به کارگردانی آتیلا پسیانی به صحنه رفته، سایر ایر آتیلا و ستاره پسیانی و فاطمه نقوی بازی می‌کنند.	
---	---------------

زنگ آغاز اجرای نمایش «ریچارد سوم» به کارگردانی آتیلا پسیانی شب گذشته (۲۰ آذر) توسط دکتر علی رفیعی در تماشاخانه ایرانشهر به صدا درآمد. در نخستین شب اجرای این نمایش هنرمندانی چون حمید سمندریان، هما روستا، دانیال کیکیه، منیژه مامادی، علی دهکردی، افشین هاشمی، رضا فیاضی، امین تارخ، علیرضا خمسه، هنگامه قاضیانی، رضا میرکریمی، محمد اسکندری و... حضور داشتند.

کلبه‌کوچک‌من

بر بلندای مکان و زمان (۹۹)

اردشیر خرمکوب

■ گفت: چاکوی عزیز، من یک محقق هستم. دکترای من گرچه در کارگردانی است، اما برای ساخت هر فیلم، کلی تحقیق می‌کنم و از زاویه‌های مختلف به کار مورد نظر نگاه می‌کنم. من اطلاعات خوبی درباره ایرانیان دارم. آنهایی را که تو گفتی، نمی‌پرستند، بلکه دوست‌شان دارند. درست به همان دلیلی که تو استادان خود را دوست می‌داری.

گفت: من استادان خود را دوست دارم اما هرگز از آنها نمی‌خواهم چشم‌نابینای مرا به من بازگردانند. من کار خدا را از غیرخدا نمی‌خواهم. بدون آنکه خود بخوام، بحث رفتاری‌ای بین ما در گرفته بود و عده‌ای از سر کنجکاوی در اطراف چاکو و من جمع شده بودند. چند بار نگهبانان خانه خدا به قصد برداشتن دوربین به سمت ما یورش آوردند اما با دیدن کارت مخصوصی که از گردن آویخته بودم، ما را به حال خود ول‌هاندند. گفت‌وگوی ما به زبان انگلیسی انجام می‌شد. به همین دلیل احتمال دادم بسیاری از تماشاگران من و دوربین و چاکو، از بحث ما سر در نیاورند. به چاکو گفتم: دوست من، در قرآن آنجا که می‌گوید: «و لاتحسین الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احياء عند ربهم یرزقون (آل‌عمران-۱۶۹)»=شهادی در راه خدا را مرده نپندارید که زنده‌اند؛ در پیشگاه خدا زنده داری تو»، اشاره به زنده بودن و حیات کسانی می‌کند که تنها فضیلت‌شان جهاد در راه خداست.

شخصیتی مثل پیامبر، با آن همه فضیلت، آیا زنده نیست؟ شخصیتی مثل علی آیا زنده نیست و حیات ندارد؟

چاکو که گویا انتظار چنین پرسشی را داشت، انگشت نشانهایش را رو به آسمان گرفت و گفت: «عند ربهم»؛ یعنی: زنده‌اند!اما در پیشگاه پروردگاران!

گفتم: بیشتر توضیح بده!

گفت: این آیه، اشاره به حیات و زندگی شهدا در پیشگاه خدا دارد. فقط و فقط.

انگشت چاکو هنوز رو به آسمان بود. این جمله آخر را آنچنان با استحکام ادا کرد که باور کنم بحث را باختم. حتی «عند ربهم» را دو بار دیگر نیز تکرار کرد. که یعنی شهدا و پیامبر و علی و همه خوبان، در دنیای دیگری که فقط به حوزه شخصی خدا مربوط است، حیات و زندگی دارند و در همان‌جا به بهره‌مندی از رزق و روزی خاص خدا مشغولند و شاید هم منظورش بهشت خدا بود. نگاهی به خود خدا کردم و برای رهایی از آواری که بر سرم فرو ریخته بود، از خدای کبیه مدد خواستم. چاکو در یک دبیرستان به تدریس معارف دینی مشغول بود و مطالعه خوبی درباره اسلام و مذاهب اسلامی و سایر ادیان و مذاهب داشت. شاید راست می‌گفت. چرا خدا متعمدانه در این آیه به «پیشگاه» خود اشاره کرده است؟ انگشت اقتدار و پیروزی چاکو، به موازات سکوت من، به نرمی فرونشست. ناگهان پرده‌ای از مقابل فهم بر کنار رفت و گفتم: چاکوی عزیز، آیا من تو، همین اکنون در پیشگاه‌خدا هستم یا نیستیم؟

باشتاب گفت: هشتیم!

من هم با استحکام گفتم: پس پیامبر نیز در کنار ماست، و شهدا نیزو همه خوبان نیز.

موتور من تازه به کار افتاده بود و شتاب می‌گرفت:

چاکوی عزیز، شما در همه هستی، در کل زمین، در آسمان‌ها، در گذشته، در آینده، چه نقطه‌ای و چه مکانی و چه زمانی می‌توانی پیدا کنی -که خدا در او حضور نداشته باشد؟ «عند ربهم» یعنی هر کجا که خدا هست.

پس با همین استدلال در همه زمین و همه آسمان و همه زمان، پیامبر و علی و شهدا و همه خوبان حضور دارند. و یعنی، به محض مرگ و شهادت، وسعت حضور ایشان از دنیا به همه هستی گسترش پیدا می‌کند و اشراف‌شان، همه‌مکانی و همه‌زمانی می‌شود.

چاکو با این سخن من فروکشید و به سکوتی طولانی در افتاد. امانی‌خواست بحث را پایان یافته بداند. پرسید: چرا ایرانیان، به‌جای اینکه از خدا بخوانند، از این ۱۴ نفر می‌خواهند؟ گفتم: شاید پاسخ این سوال تو در معنی «برزقون» نهفته باشد. کسی که به‌خاطر لیاقت‌هایش، در پیشگاه خدا حضوری همه‌جانبه دارد، آیا اعتبارش انقدر نیست که درخواست یک انسان درمانده را بشنود و از خدا بخواد به‌خاطر او، آن دعا را اجابت کند؟ درست همین کاری که من و تو، هرروز انجام می‌دهیم و برای پیشبرد کارمان از این و آن درخواست کمک می‌کنیم.

این را هم به چاکو گفتم که ایرانیان هرگز این ۱۴ نفر را نمی‌پرستند. بلکه از آنها می‌خواهند در پذیرش تقاضا و خواسته‌هایشان، واسطه بین آنها و خدا باشند. درست همان چیزی که برادران یوسف و پدران خوستان. تا در پیشگاه خدا برای آنان طلب بخشایش کند و حال آنکه خود می‌توانستند دست به دعا بپزند.

ادامه دارد

دور ایران

■ نمایش «خشکسالی و دروغ» نوشته و کار محمد یعقوبی که این روزها با استقبال فراوان روبه‌رو شده است در روزهای چهارشنبه، پنجشنبه و جمعه با دو اجرا در ساعت‌های ۱۸ و ۲۰ در تماشاخانه شماره یک ایرانشهر روی صحنه می‌رود. پیمان معادی، باران کوثری، علی سربابی و آیدا کیخایی در این نمایش بازی می‌کنند.

■ رهبر ارکستر آکادمیک تهران گفت: «ای کاش موسیقی هم عادل فردوسی‌پور» داشت که به راحتی حرف دل اهالی موسیقی را مطرح می‌کرد و از شرایط ما می‌گفت.»